

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูลเข้าสู่ยุคกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) นับวันจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก การรับรู้ข่าวสารจำเป็นต้องอาศัยการอ่านซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จะทำให้เข้าถึงวิทยาการต่าง ๆ ได้ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ได้เปรียบเสมือนคนตาบอด ถึงแม้จะอยู่ใกล้หนังสือที่ดีก็ไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในทางตรงกันข้ามผู้ที่อ่านหนังสือได้และมีทักษะการอ่านที่ดีเปรียบเสมือนผู้ที่มีดวงตาทางปัญญาที่สว่าง ดังนั้น “การอ่านจึงเป็นดวงตาของปัญญาทั้งมวล” (สมหมาย ทัตติวงษ์, 2526, หน้า 1) การที่จะปลูกฝังให้คนมีนิสัยรักการอ่านนั้นจำเป็นต้องปลูกฝังมาตั้งแต่สมัยวัยเด็กเพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่ดีสู่นาคต โดยธรรมชาติวัยเด็กเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ต้องการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว (อมรรตน์ เกตุะวัฒน์, 2533, หน้า 1) การอ่านทำให้เด็กมีความรู้เป็นหนทางนำไปสู่ความฉลาด การอ่านเป็นการหาความรู้อย่างประหยัด เป็นการพักผ่อน สร้างความสนุกสนาน คล้ายการผจญภัย เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพทางอารมณ์ที่ดี (ประเทิน มหาวงษ์ 2530, หน้า 207) สำหรับกระบวนการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาการอ่านเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหลาย นอกเหนือจากการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มทักษะที่ต้องกำหนดให้เรียนอยู่แล้ว การฝึกฝนการอ่านจึงจำเป็น ในการอ่านจำเป็นต้องมีสื่อ หนังสือเป็นสื่อแบบหนึ่งที่จะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และความบันเทิงตามที่ต้องการ จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือเป็นสิ่งมหัศจรรย์ชิ้นเอกของโลก เพราะทันสมัยอยู่เสมอ สามารถสนองความต้องการได้ทุกเวลาและทุกโอกาส เป็นการลงทุนอย่างประหยัด แต่ได้ผลเกินค่าที่จะประมาณได้ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตอนหนึ่ง ความว่า “หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวมเรื่องราว ความรู้ ความคิด วิทยาการทุกด้าน ทุกอย่าง ซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้ได้คิดได้อ่าน และเพียรพยายามรักษาไว้ด้วยลายลักษณ์อักษร หนังสือแพร่ไปถึงที่ใด ความรู้ก็แพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือจึงมีค่ามีประโยชน์มากจนประมาณมิได้ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์” (สมหมาย ทัตติวงษ์, 2526, หน้า 4) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงให้ความสำคัญกับหนังสือสำหรับเด็กโดยทรงพระนิพนธ์ไว้ในหนังสือห้องสมุดในทรงสนะของข้าพเจ้า ว่า “หนังสือที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดคือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ เสมอ ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและคุณภาพให้เขาอ่าน

ให้ความรู้ความบันเทิง เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ รอบรู้มีธรรมะประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความปรารถนาจะทำแต่ประโยชน์ที่ควร” หนังสือจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กที่ขาดโอกาสและอยู่ในชนบทที่ห่างไกล เพราะหนังสือเป็นสื่อที่เด็กจะหยิบขึ้นมาอ่านเมื่อไรก็ได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล ไม่ต้องอาศัยครูช่วยมากนัก อีกทั้งหนังสือยังมีส่วนสำคัญในการทำให้เด็กได้ฝึกอ่านและเป็นการฝึกสร้างจินตนาการของตนเองได้เต็มที่ในขณะที่อ่าน

การสร้างหนังสือสำหรับเด็กจึงจำเป็นต้องประกอบด้วยสิ่งที่เด็กชอบมาเป็นสื่อในการถ่ายทอดเนื้อหา จากรายงานการวิจัยของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2520, หน้า 35) ได้ทำการสำรวจพบว่าหนังสือที่เด็กชั้นประถมศึกษาชอบอ่านมากที่สุดคือหนังสือการ์ตูน ซึ่งมีถึงร้อยละ 96.48 และจากการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กนักเรียนประถมศึกษาชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคนในแวดวงหนังสือสำหรับเด็กที่ยอมรับว่า “การ์ตูนอยู่คู่เด็ก” จินตนา ไบกาซูย์ (2534 ก. หน้า 57) กล่าวว่า ทุกวันนี้การ์ตูนมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของเด็กมากขึ้น สังเกตได้จากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า วัสดุอุปกรณ์เครื่องเขียน แบบเรียน ล้วนมีภาพการ์ตูนอยู่เสมอ (ชม ภูมิภาศ, 2524, หน้า 144 อ้างถึงใน เทพพิทักษ์ โยกกอบเกียรติ, 2538, หน้า 68) ได้กล่าวว่า หนังสือการ์ตูนเหมาะที่จะทำเป็นหนังสือสำหรับเด็กโดยทำเป็นหนังสือประกอบหลักสูตร ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพราะหนังสือการ์ตูนดูง่าย เข้าใจง่ายและเรียกร้องความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่าหนังสือที่มีเพียงข้อความตัวอักษรเพียงอย่างเดียวและยังสามารถแปลความหมายจากนามธรรมเป็นรูปธรรมได้ เด็กจึงชื่นชอบและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนการสอน

หนังสือการ์ตูนที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนมากพบว่ามีลักษณะเป็นสองมิติ คือเป็นภาพที่มีความกว้างและความยาว เป็นภาพในแนวราบเหมือนหนังสือทั่ว ๆ ไป แต่มีหนังสือการ์ตูนชนิดหนึ่งคือ หนังสือการ์ตูนภาพยกกระด้าง (Pop-up) ซึ่งภาพประกอบในหนังสือจะมีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติลักษณะภาพที่ยื่นออกมามีส่วนสูง ส่วนลึก ให้เห็นจริงกว่าภาพถ่าย อีกทั้งยังเกิดจินตนาการจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมจริงทำให้ได้รายละเอียดของเรื่องที่อ่านมากขึ้น (กรรณิกา นิมราศรี, 2543, หน้า 29) จากลักษณะดังกล่าวหนังสือการ์ตูนภาพยกกระด้างจึงเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่านหนังสือ ทำให้รู้สึกว่ามีส่วนร่วมกับตัวละครในหนังสือจะรู้สึกสนุกมีความสนใจและตั้งใจอ่านมากขึ้น เพราะหนังสือการ์ตูนมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กมากกว่าหนังสือธรรมดา ยิ่งถ้าเป็นหนังสือการ์ตูนภาพยกกระด้าง ยิ่งเป็นที่สนใจดึงดูดให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านและรักในการอ่านหนังสือมากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า การใช้หนังสือการ์ตูนภาพยกระดบ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นและอาจจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการจับใจความในการอ่านหนังสือการ์ตูนภาพยกระดบกับการ์ตูนภาพยกระดบ
2. เพื่อศึกษาความชอบต่อหนังสือการ์ตูนภาพยกระดบกับการ์ตูนภาพยกระดบ

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้ที่อ่านหนังสือการ์ตูนภาพยกระดบสามารถจับใจความของเรื่องได้ดีกว่าผู้ที่อ่านหนังสือภาพยกระดบ
2. ผู้อ่านมีความชอบในหนังสือการ์ตูนภาพยกระดบมากกว่าหนังสือการ์ตูนภาพยกระดบ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นข้อมูลและแนวทางประกอบการตัดสินใจของผู้สอนและนักการศึกษาในการนำหนังสือการ์ตูนภาพยกระดบมาใช้ประกอบการเรียนการสอน
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน
3. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านโคกทราย ต. หาดเล็ก อ. คลองใหญ่ จ. ตราด จำนวน 90 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านโคกทราย ต.หาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดแบบจับคู่ (Match Pair Assignment)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 การอ่านโดยใช้หนังสือการ์ตูนภาพธรรมดา

3.1.2 การอ่านโดยใช้หนังสือการ์ตูนแบบภาพยกระดืบ

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความ

3.2.2 ความชอบตอหนังสือการ์ตูนทั้ง 2 ประเภท

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การ์ตูน หมายถึง ภาพวาดง่าย ๆ ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงแทนตัวบุคคลหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและมีความรู้สึกร่วมไปกับสิ่งนั้น
2. หนังสือการ์ตูนภาพธรรมดา หมายถึง หนังสือที่มีภาพประกอบเนื้อเรื่องภายในเล่มซึ่งใช้เป็นภาพประกอบในเนื้อเรื่อง
3. การ์ตูนภาพยกระดืบ หมายถึง หนังสือที่มีภาพประกอบเนื้อเรื่องภายในเล่มเป็นภาพการ์ตูนสามมิติ
4. การอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการทำ ความเข้าใจ แปลความหมายของเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถจับสาระสำคัญและเข้าใจจุดหมายสำคัญของเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้อง
5. ความชอบ หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบหนังสือการ์ตูนที่พัฒนา ซึ่งมีรูปภาพประกอบในเนื้อเรื่องที่พัฒนาขึ้น
6. ผลของการอ่านหนังสือการ์ตูน หมายถึง ความสามารถในการอ่านจับใจความของหนังสือการ์ตูนภาพธรรมดาและหนังสือการ์ตูนภาพยกระดืบ และความชอบในการอ่านของหนังสือการ์ตูนภาพธรรมดากับหนังสือการ์ตูนภาพยกระดืบ